

Kontrolní závěr z kontrolní akce

17/23

Opatření ke zvyšování energetické účinnosti realizovaná v rámci prioritní osy 3 operačního programu *Podnikání a inovace* *pro konkurenceschopnost 2014–2020*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2017 pod číslem 17/23. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky na realizaci vybraných opatření v souladu s právními předpisy, účelně a hospodárně, zda je dosahováno cílů vybraných projektů osy 3 a zda tyto projekty přispívají k dosažení cílů zvyšování energetické účinnosti podle strategie *Evropa 2020*.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2014 až 2017, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob od září 2017 do února 2018.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též „MPO“);

Agentura pro podnikání a inovace, Praha (dále též „API“);

ČEZ Energetické služby, s.r.o., Ostrava; ELMER, spol. s r.o., Velké Poříčí; Josef Durák, Veselá 150/15, Znojmo; Kaiser servis, spol. s r.o., Blansko; KARBOX s.r.o., Hořice; KAVIS Reality s.r.o., Ostrava; KRÁLOVOPOLSKÁ KOVÁRNA, s.r.o., Brno; MANAG správní, a.s., Brno; Oční studio Fovea s.r.o., Havířov; OPATISK s.r.o., Praha; OSTROJ a.s., Opava; Saint-Gobain Construction Products CZ a.s., Praha; STAVOS Chlumecko, s.r.o., Nový Bydžov; ŠUMAVSKÁ tower s.r.o., Brno; ZETINA, spol. s r.o., Brno.

Námítky, které proti kontrolním protokolům podali MPO, API a Josef Durák, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání, která proti rozhodnutím o námítkách podali MPO a Josef Durák, byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém VIII. jednání, které se konalo dne 25. června 2018, **schválilo** usnesením č. 10/VIII/2018 **kontrolní závěr** v tomto znění:

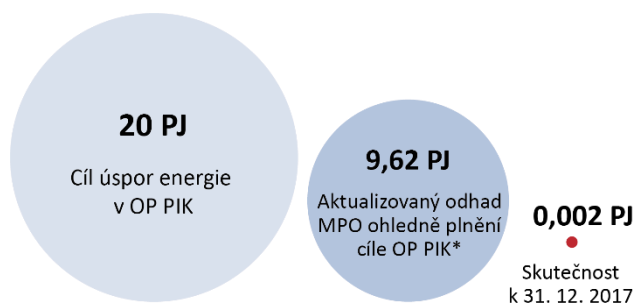
Klíčová fakta

22 mld. Kč	2,86 mld. Kč	0,59 mld. Kč
Alokace v rámci prioritní osy 3 OP PIK určená na energetické úspory	Finanční objem v dosud schválených projektech zaměřených na úspory energie	Finanční objem čerpání prostředků

Stav k 20. 4. 2018 dle statistiky zveřejňované Agenturou pro podnikání a inovace.

404 dnů

Průměrná délka schvalování žádostí o podporu (stav ke konci dubna 2018).

Úspory energie OP PIK dosažené k 31. 12. 2017 jsou minimální.

OP PIK by měl přispět k cíli nových energetických úspor do roku 2020 závazkem 20 petajoulů (PJ).

* Aktualizace provedená v roce 2016 se vztahuje k odhadu naplnění cíle OP PIK do roku 2020.

1 000 Kč / 1 GJ úspor

Předpokládaná nákladová efektivita – průměrná výše měrné dotace na 1 gigajoule (GJ) predikovaná pro projekty OP PIK dle národního plánu energetické účinnosti byla stanovena na základě analýzy v roce 2014.

2 181 Kč / 1 GJ úspor

Skutečná nákladová efektivita – průměrná výše měrné dotace u 15 projektů z výzvy ÚSPORY ENERGIE I OP PIK prověřených kontrolou NKÚ. Oproti odhadu z roku 2014 je více než dvojnásobná.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu poskytování a čerpání peněžních prostředků Evropské unie (dále též „EU“) určených na opatření ke zvýšení energetické účinnosti v průmyslovém sektoru. Kontrola byla zaměřena na projekty podpořené v rámci prioritní osy 3 operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020*¹ (dále též „PO 3“ nebo „PO 3 OP PIK“).

Kontrolní akce měla prověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky v rámci prioritní osy 3 operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020* (dále též „OP PIK“) tak, aby bylo mj. dosaženo cílů energetické účinnosti uvedených v národních akčních plánech energetické účinnosti. NKÚ za tímto účelem provedl kontrolu u Ministerstva průmyslu a obchodu, u Agentury pro podnikání a inovace a rovněž prověřil u příjemců podpory 15 projektů realizovaných v rámci prioritní osy 3 OP PIK, které mají dosaženými úsporami energie přispět k naplnění specifického cíle 3.2 „zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru“ (dále též „SC 3.2“).

NKÚ na základě kontroly provedené u výše uvedených subjektů a na základě následného vyhodnocení zjištěných skutečností konstatuje:

1. Kontrolované osoby MPO a API poskytovaly peněžní prostředky na realizaci konkrétních projektů zaměřených na úspory energie:
  - v souladu s právními předpisy u podpory poskytované formou dotace; u návratné podpory poskytované prostřednictvím finančního nástroje nebyl při nastavování podmínek zajištěn soulad s předpisy Evropské unie²;
  - na stanovený účel, který je doložen odborným energetickým posudkem u projektů podpořených jak dotací, tak i zvýhodněným úvěrem v rámci finančního nástroje;
  - u výzvy ÚSPORY ENERGIE I. i takovým projektům, u nichž se výše měrné dotace pohybuje vysoce nad hodnotou stanovenou v roce 2014 v národním akčním plánu energetické účinnosti/efektivity (dále též „NAPEE“); u většiny kontrolovaných projektů bylo zjištěno významné překročení této stanovené hodnoty, což nevede k hospodárnému poskytování prostředků.
2. Kontrolované osoby v roli příjemců dotace nečerpaly peněžní prostředky vždy v souladu s právními předpisy a hospodárným způsobem, téměř jedna třetina kontrolovaných příjemců jednala v rozporu s pravidly OP PIK, jedna pětina kontrolovaných příjemců uplatnila v žádostech o platbu nezpůsobilé výdaje.

---

¹ Prioritní osa 3 *Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin.*

² A) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006;
B) nařízení (EU, EURATOM) č. 966/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002;
C) prováděcí nařízení Komise (EU) č. 964/2014 ze dne 11. září 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, pokud jde o standardní podmínky pro finanční nástroje.

NKÚ dále uvádí, že:

- účelnost ve smyslu skutečného dosažení plánovaných úspor však není garantována – zejména z důvodu nízké absorpční kapacity³ výzev zaměřených na úspory energie;
- dosahování cílů u kontrolovaných projektů prioritní osy 3 OP PIK nebylo možné posoudit, a to především z důvodu nízkého věcného pokroku podpořených projektů v období provádění kontroly, to znamená, že projekty zatím nedosáhly očekávaných výsledků;
- míru přínosu projektů k dosažení cílů zvyšování energetické účinnosti podle strategie *Evropa 2020*⁴ nelze vyhodnotit, neboť výsledky u programu podpory⁵ ÚSPORY ENERGIE pro specifický cíl 3.2 jsou sledovány statistickým ukazatelem „čistá konečná spotřeba energie v průmyslu“⁶. Tento ukazatel nemá přímou vazbu na ukazatele úspor energie, které příjemci sledují a vykazují u projektů.

Celkové vyhodnocení vyplývá ze zjištěných skutečností, které lze shrnout následovně:

- **Vnitrostátní cíl energetické účinnosti ČR dosáhnout nových úspor energie do roku 2020 ve výši 51,1 petajoulu (PJ)⁷ nebude naplněn.** Riziko nenaplnění plánovaných úspor bylo identifikováno zejména u OP PIK, jehož příspěvek k naplnění tohoto cíle je klíčový.
- **Aktuální stav naplňování energetických úspor na úrovni specifického cíle 3.2 OP PIK je nízký, nedosahuje ani jednoho celého procenta predikovaných úspor.** Existuje významné riziko, že plánovaných 20 PJ úspor energie na úrovni specifického cíle 3.2 prioritní osy 3 nebude dosaženo.
- **Splnění cíle zvýšení energetické účinnosti ohrožuje zejména pomalé čerpání prostředků prioritní osy 3 OP PIK.** Z alokace 22 mld. Kč prostředků EU dosud vyčleněných MPO na dotační výzvy programu podpory ÚSPORY ENERGIE I, II a III je schváleno v právních aktech pouhých 13 %, vyčerpána jsou necelá 3 % těchto prostředků⁸.
- **Stav implementace OP PIK negativně ovlivňuje i dlouhý proces schvalování projektových žádostí.** Fáze hodnocení a výběru projektů trvá v průměru 404 dnů, tedy více než jeden rok od podání žádosti. Průměrná délka procesu hodnocení a schvalování projektů PO 3 OP PIK se v roce 2017 v porovnání s předchozím rokem zkrátila.

---

³ Absorpční kapacita vyjadřuje míru schopnosti státu využít prostředky poskytované z fondů EU.

⁴ *Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (Evropa 2020)* představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské unie s výhledem do roku 2020. Nahrazuje tzv. *Lisabonskou strategii*, jejíž časový horizont skončil rokem 2010.

⁵ Pro účely vlastní implementace OP PIK je využito nižšího členění operačního programu na dílčí tzv. „programy podpory.“ Prioritní osa 3 má šest programů podpory, které se vážou k příslušným specifickým cílům.

⁶ Tento ukazatel, který má cílovou hodnotu stanovenou pro rok 2023, reflektuje predikci hospodářského růstu a s tím spojený růst spotřeby energie.

⁷ Příspěvek ČR ve výši 51,1 petajoulu (PJ) k naplnění cíle EU pro energetickou účinnost dle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU, o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES.

⁸ Stav kontraktace a čerpání k datu 20. dubna 2018 dle publikovaných statistik Agentury pro podnikání a inovace.

- **Průměrná výše měrné dotace u projektů z výzvy ÚSPORY ENERGIE I. pro SC 3.2 OP PIK vybraných ke kontrole NKÚ (příloha č. 1) převyšuje predikovanou výši měrné dotace dle NAPEE 3 více než dvojnásobně.** Průměrná výše měrné dotace dosahuje u těchto 15 vybraných projektů částky 2 181 Kč na 1 GJ úspor a pohybuje se ve značně široké škále od 855,20 Kč/GJ do 8 045 Kč/GJ. Většina projektů z kontrolovaného vzorku je vysoce nad predikovanou hodnotou 1 000 Kč na 1 GJ úspor. Výjimku tvoří projekty, které realizují tzv. velké podniky.
- **Věcný milník výkonnostního rámce⁹ stanovený na úrovni prioritní osy 3 OP PIK pro rok 2018 neposkytuje informaci o skutečné výkonnosti.** Pouhé započítání podpořeného podniku do ukazatele „počet podniků pobírajících podporu“ nezajišťuje konkrétní příspěvek projektu k energetickým úsporám.
- **Skutečný přínos podpořených projektů k naplnění specifického cíle 3.2 „zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru“ na úrovni prioritní osy 3 nelze vyhodnotit,** neboť byl pro tento cíl stanoven statistický ukazatel „čistá konečná spotřeba energie v průmyslu“, jehož cílová hodnota pro rok 2023 predikuje růst spotřeby energie spojený s celkovým hospodářským růstem. Výsledné hodnoty jsou do značné míry ovlivněny i externími faktory mimo působení OP PIK, tedy bez konkrétní vazby na jednotlivé projekty prioritní osy 3 OP PIK.
- **Dosažení závazných energetických úspor bude možné u většiny projektů naplňujících specifický cíl 3.2 OP PIK posoudit až v roce 2023.** Konkrétní přínos projektů OP PIK k plnění cíle strategie *Evropa 2020* v oblasti energetické účinnosti tak nebude v příslušném období možné vůbec vyhodnotit z důvodu časového nesouladu.
- **Zavedení finančního nástroje pro program podpory ÚSPORY ENERGIE za účelem urychlení čerpání na úrovni PO 3 je zatím bez předpokládaného efektu.** Výzva tohoto finančního nástroje je poznamenána nízkým zájmem žadatelů, stejně jako je tomu u dosud vyhlášených tří dotačních výzev ÚSPORY ENERGIE I, II a III.
- **MPO nepostupovalo při nastavování podmínek a zavádění finančního nástroje pro program podpory ÚSPORY ENERGIE dle požadavků předpisů EU,** dohoda o financování tohoto nástroje nestanoví očekávané výsledky, kterých má být dosaženo.
- **U finančního nástroje programu podpory ÚSPORY ENERGIE nelze hodnotit na úrovni příjemce, kterým je Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s., přínos tohoto nástroje k plnění specifického cíle 3.2 „zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru“.** MPO s bankou nesjednalo, jaký bude očekávaný výsledek energetických úspor, a nebude tak schopno na úrovni finančního nástroje kontrolovat dosažení cíle.

---

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 definuje v článku 20 tzv. výkonnostní rezervu a v příloze II způsob stanovení tzv. výkonnostního rámce. Ten se skládá z milníků stanovených pro každou prioritní osu (s výjimkou prioritní osy pro technickou pomoc) pro rok 2018 a cílů stanovených pro rok 2023. Milníky jsou průběžné cíle, které jsou spojené s dosažením specifického cíle prioritní osy a které vyjadřují zamýšlený pokrok při plnění cílů stanovených pro konec programového období.

- **V oblasti hodnocení a výběru projektů u výzev pro specifický cíl 3.2 prioritní osy 3 byl do konce roku 2017 využíván nedostatečný postup rozkrývání vlastnické struktury žadatelů** při posuzování statusu malého a středního podniku, přitom právě tento status je určující pro stanovení míry podpory. Poskytovatel dotace nedisponoval při hodnocení projektů informacemi, které by stvrzovaly údaje o vlastnické struktuře žadatele až do úrovně tzv. skutečného konečného vlastníka.
- **NKÚ hodnotí řídicí a kontrolní systém OP PIK ve vztahu k PO 3 jako částečně účinný.** Výsledek hodnocení vychází ze zjištěných nedostatků, a to zejména v oblasti kontrolní činnosti prováděné na úrovni MPO i API:
  - nastavení ověření faktického plnění veřejných zakázek a výběrových řízení a způsobilých výdajů neumožňuje ověření dle požadavků nařízení č. 1303/2013¹⁰;
  - nastavení i samotná realizace kontrol výběrových i zadávacích řízení jsou nedostatečné.
- **Některá z nápravných opatření ke zjištěním z předchozích kontrol NKÚ nebyla ze strany MPO realizována v plném rozsahu.** Nevyřešeny zůstaly především nedostatky v nastavení a samotném provádění kontrolní činnosti MPO i API, které byly zjištěny v kontrolních akcích 13/17 a 16/01 a které se vztahovaly k programovému období 2007–2013. Tyto nedostatky nadále přetrvávají a byly znovu identifikovány i v návazném programovém období 2014–2020 u OP PIK.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Informace o kontrolované oblasti

Společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti EU s cílem zajistit do roku 2020 splnění cílů v oblasti energetiky a ochrany klimatu, tzn. snížení emisí skleníkových plynů o 20 %, dosažení 20% podílu obnovitelných zdrojů energie a snížení konečné spotřeby energie o 20 % ve srovnání s rokem 1990, zavádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU, o energetické účinnosti¹¹ (dále též „Směrnice EE“). Strategie ČR v oblasti zvyšování energetické účinnosti je popsána v národních akčních plánech energetické účinnosti. Doposud bylo v ČR od roku 2007 vypracováno, respektive aktualizováno pět verzí NAPEE¹².

¹⁰ Článek 125 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012, o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES, stanovuje v článku 7 závazný cíl v oblasti dosažení úspory na konečné spotřebě energie do roku 2020 odpovídající dosahovaným novým každoročním úsporám ve výši 1,5 % objemu ročního prodeje energie konečným zákazníkům.

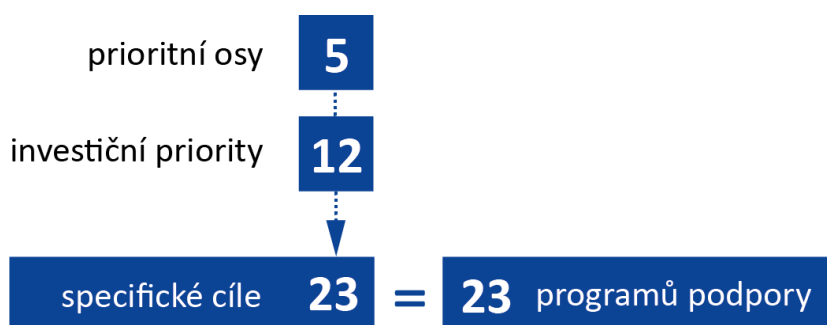
¹² NAPEE 1 byl vypracován v roce 2007, NAPEE 2 byl vypracován v roce 2011, NAPEE 3 byl vypracován v roce 2014, NAPEE 4 byl aktualizován v roce 2016 a NAPEE 5 byl aktualizován v roce 2017.

Závazný cíl celkových nových úspor na konečné spotřebě energie pro ČR (vnitrostátní cíl) do roku 2020 byl na základě analýz stanoven v NAPEE 3 v roce 2014 ve výši 47,78 PJ, respektive ve výši 50,67 PJ na základě aktualizovaného cíle publikovaného v NAPEE 4 z roku 2016. Aktualizace NAPEE reflektuje navýšení závazku ČR do roku 2020 úpravou alternativního schématu¹³ plnění povinného zvyšování úspor energie u konečného zákazníka. Poslední aktualizací (NAPEE 5) v roce 2017 byl pro ČR stanoven cíl **nových úspor energie ve výši 51,10 PJ v roce 2020. Významnou měrou se na plnění cíle mají podílet operační programy financované z fondů EU. OP PIK by k tomuto cíli měl přispět predikovanými 20 PJ energetických úspor.**

Z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* (dále též „EFRR“) je pro OP PIK vyčleněno celkem 4,33 mld. €, tj. v přepočtu cca 117 mld. Kč. OP PIK tak v rámci dohody o partnerství představuje z hlediska finančního objemu třetí největší tematický operační program. Nejvýznamnější část finanční alokace OP PIK (téměř 60 %) připadá na prioritní osy 1 a 3, které **mají bezprostřední vazbu na plnění vybraných hlavních cílů strategie *Evropa 2020*.**

OP PIK poskytuje podporu regionům s výjimkou hl. m. Prahy. Skládá se z 5 prioritních os, které pokrývají celkem 12 investičních priorit¹⁴. První čtyři prioritní osy jsou dále členěny do 23 specifických cílů (dále též „SC“), v jejichž rámci je stanoveno 23 odpovídajících programů podpory¹⁵. Logické členění operačního programu znázorňuje schéma č. 1.

Schéma č. 1: Členění operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020*

Finanční zdroje OP PIK jsou mimo jiné využívány jako tzv. **ekonomické nástroje ke zvýšení energetické účinnosti. Zejména se jedná o alokaci prioritní osy 3 *Účinné nakládání energií,***

¹³ Alternativní schéma systému povinného zvyšování energetické účinnosti je povinností pro stát, který převezme závazek na sebe; závazek je plněn na základě politických opatření a s doplněním o povinná opatření v případě nedostatku prostředků pro implementaci článku 7 Směrnice EE.

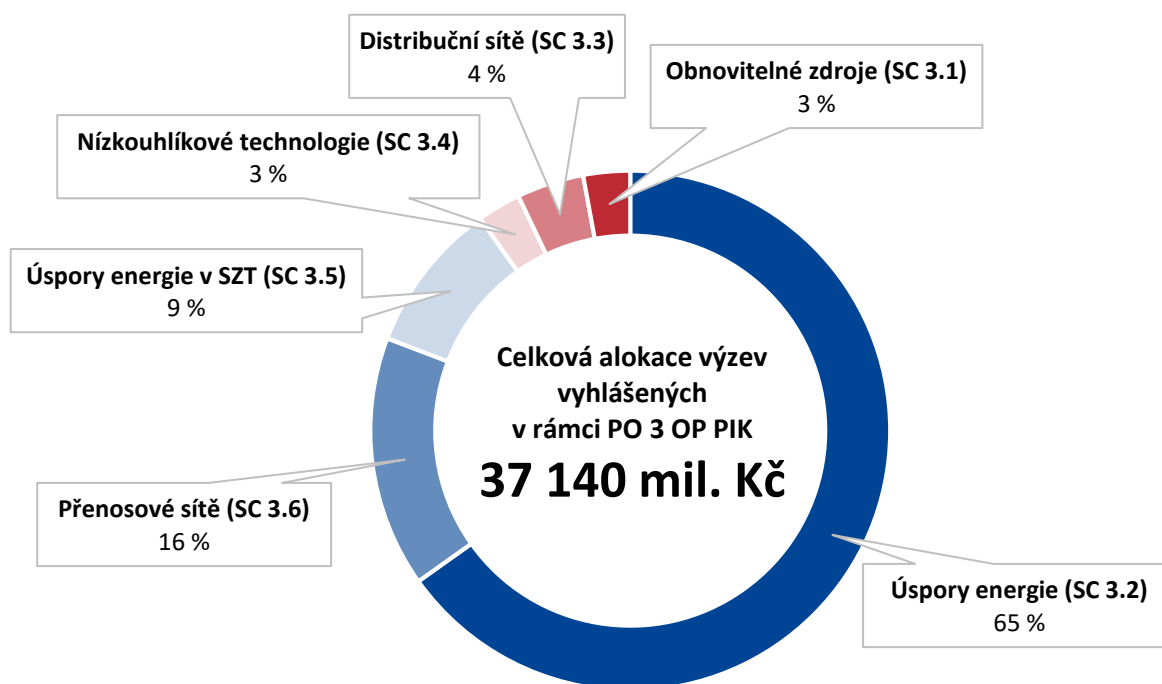
¹⁴ Investičními prioritami se rozumí priority specifikované v příslušných nařízeních EU k jednotlivým evropským strukturálním a investičním fondům. Tyto priority naplňují jednotlivé tematické cíle definované v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, které mohou být z daného fondu podporovány. V rámci investiční priority jsou podporovány aktivity, které naplňují specifické cíle.

¹⁵ Programy podpory představují nižší členění operačního programu. V souladu se zákonem č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, schválila programy zaměřené na podporu podnikatelů vláda ČR. Všechny programy podpory OP PIK jsou spolufinancovány z prostředků EFRR. Kromě základní charakteristiky a cíle obsahuje každý program podpory bližší vymezení možných příjemců podpory, informace o podporovaných a nepodporovaných aktivitách, podmínky pro předkládání projektových záměrů a další podrobnosti.

rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin, která má vazbu na tematický cíl¹⁶ 4 – „podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích“ a přímo přispívá k naplňování hlavního cíle strategie *Evropa 2020* zaměřeného na zvýšení energetické účinnosti. Dle NAPEE 3 bylo na podporu dosahování úspor energie na úrovni SC 3.2 v OP PIK alokováno 20 mld. Kč, OP PIK je tak stěžejním programem pro dosahování úspor v konečné spotřebě energie.

Na úrovni PO 3 OP PIK je definováno celkem 6 specifických cílů, které se kryjí s 6 vyhlášenými programy podpory¹⁷. **Z hlediska celkové alokace PO 3 byl největší finanční objem přidělen právě výzvám programu podpory ÚSPORY ENERGIE s vazbou na specifický cíl 3.2.** Tento podíl ke konci roku 2017 představoval 65 %. Rozložení celkové alokace v dosud vyhlášených dotačních výzvách PO 3 je zobrazeno v grafu č. 1.

Graf č. 1: Rozložení celkové alokace dotačních výzev vyhlášených v rámci PO 3 OP PIK ve vazbě na specifické cíle a příslušné programy podpory

Zdroj: data ze systému MS2014+ k 31. 12. 2017.

Specifický cíl 3.2 s programem podpory ÚSPORY ENERGIE je naplňován prostřednictvím projektů, které jsou podporovány především formou dotace. V roce 2017 pro tento cíl MPO zavedlo i návratnou formu podpory s využitím finančního nástroje *Úvěrový fond EX 2017* (dále též „FNÚF“), v jehož rámci by měly být konečným příjemcům, tzn. malým, středním i velkým podnikům, poskytovány zvýhodněné úvěry. MPO vybralo jako správce FNÚF Českomoravskou

¹⁶ Tematické cíle jsou vymezeny v článku 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013.

¹⁷ Jedná se o programy podpory OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE pro SC 3.1, ÚSPORY ENERGIE pro SC 3.2, SMART GRIDS I (DISTRIBUČNÍ SÍTĚ) pro SC 3.3, NÍZKOUHLÍKOVÉ TECHNOLOGIE pro SC 3.4, ÚSPORY ENERGIE V SOUSTAVÁCH ZÁSOBOVÁNÍ TEPEM (SZT) pro SC 3.5 a SMART GRIDS II (PŘENOSOVÉ SÍTĚ) pro SC 3.6.

záruční a rozvojovou banku, a.s.¹⁸ (dále též „ČMZRB“). Kromě programu podpory ÚSPORY ENERGIE pro SC 3.2 je FNÚF zřízen též pro program podpory ÚSPORY ENERGIE V SOUSTAVÁCH ZÁSOBOVÁNÍ TEPLEM (dále též „SZT“) pro SC 3.5.

Celková alokace **finančního nástroje PO 3 OP PIK činí 1,91 mld. Kč¹⁹. Finanční nástroj programu podpory ÚSPORY ENERGIE zavedený pro SC 3.2 představuje 70 % z této alokace, což činí 1,34 mld. Kč.**

III. Rozsah kontroly

Kontrolní akcí č. 17/23 bylo prověřeno nakládání s prostředky Evropské unie určenými na podporu opatření ke zvyšování energetické účinnosti realizovaných v rámci prioritní osy 3 operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020*. Kontrola byla zaměřena zejména na program podpory ÚSPORY ENERGIE s vazbou na SC 3.2.

NKÚ především prověřil:

1. zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky na realizaci vybraných opatření v souladu s právními předpisy, účelně a hospodárně;
2. zda je dosahováno cílů vybraných projektů osy 3;
3. zda tyto projekty přispívají k dosažení cílů zvyšování energetické účinnosti podle strategie *Evropa 2020*.

Kontrolovanými osobami bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu, Agentura pro podnikání a inovace²⁰ a vybraní příjemci dotační podpory, kterými jsou malé a střední podniky (dále též „MSP“) a rovněž velké podniky. Předmětem kontroly byly činnosti, jejichž výkonem je MPO pověřeno při plnění role řídicího orgánu OP PIK²¹ (dále též „ŘO“ nebo „ŘO OP PIK“), a rovněž činnosti, které MPO delegovalo na Agenturu pro podnikání a inovace, která tyto činnosti vykonává v roli zprostředkujícího subjektu OP PIK²² (dále též „ZS“ nebo „ZS OP PIK“).

---

¹⁸ ČMZRB je akciovou společností a je rozvojovou bankou České republiky, napomáhá v souladu se záměry hospodářské politiky vlády ČR a regionů rozvoji malého a středního podnikání, infrastruktury a dalších sektorů ekonomiky vyžadujících veřejnou podporu. ČMZRB plní u finančního nástroje *Úvěrový fond EX 2017* roli příjemce prostředků.

¹⁹ Tato částka byla vyčleněna z celkové alokace pro prioritní osu 3, která činí 1,22 mld. €, tj. cca 30,83 mld. Kč.

²⁰ API byla zřízena dne 1. 6. 2016 zákonem č. 149/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. API je státní příspěvkovou organizací s celostátní působností a je podřízena MPO.

²¹ MPO bylo pověřeno výkonem funkce řídicího orgánu OP PIK na základě usnesení vlády ze dne 28. listopadu 2012 č. 867, *k přípravě programů spolufinancovaných z fondů Společného strategického rámce pro programové období let 2014 až 2020 v podmínkách České republiky*.

²² Na základě opatření č. 18/2016 ministra průmyslu a obchodu o implementaci Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 28. 7. 2016 bylo definováno rozdělení delegovaných činností řídicího orgánu OP PIK v rámci organizační struktury Ministerstva průmyslu a obchodu mezi MPO a zprostředkující subjekt tvořený Agenturou pro podnikání a inovace.

NKÚ prověřil tyto činnosti:

- řízení výzev;
- hodnocení, výběr a schvalování žádostí o podporu;
- administrativní ověřování předložených žádostí o platbu, zejména posuzování způsobilosti výdajů uplatňovaných ze strany příjemců;
- ověřování dodržování podmínek stanovených pro výběr dodavatelů;
- věcné a finanční řízení operačního programu, včetně evidence nesrovnalostí;
- kontrolní a dohledovou činnost MPO v roli řídicího orgánu a kontrolní činnost API v roli zprostředkujícího subjektu;
- aktivity směřující k naplnění národního cíle strategie *Evropa 2020*;
- monitorovací činnost na úrovni projektů a na úrovni operačního programu;
- řízení rizik ve vztahu k operačnímu programu;
- poskytování informací žadatelům/příjemcům a komunikaci s příjemci.

NKÚ prověřil u MPO v souvislosti s uvedenými činnostmi i přijetí a plnění nápravných opatření k nedostatkům zjištěným předchozími kontrolními akcemi NKÚ č. 13/17, 14/06, 15/02 a 16/01.

Kontrolní akci č. 17/23 NKÚ prověřil vzorek 15 projektů (viz příloha č. 1) **podpořených dotací** v rámci prioritní osy 3 OP PIK, a to zejména z pohledu legality, účelnosti a hospodárnosti vynaložených peněžních prostředků a dosažení stanovených cílů projektů. Výběr vzorku kontrolovaných příjemců podpory z PO 3 OP PIK, respektive specifického cíle 3.2, se odvíjel od míry pokroku fyzické realizace projektů a výše peněžních prostředků proplacených příjemcům na základě žádostí o platbu k rozhodnému datu zahájení kontrolní akce, tj. k 31. 8. 2017. **Kontrolovaný objem u těchto 15 projektů činil 69,9 mil. Kč.**

Celkově byly na úrovni systému u MPO zkontrolovány prostředky ve výši 4 673,9 mil. Kč, z toho zkontrolované prostředky převedené na účty příjemců činily 606,9 mil. Kč. Podrobnosti ke kontrolovanému objemu uvádí tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Přehled kontrolovaných prostředků PO 3 pocházejících ze zdrojů EU (v Kč)

Forma podpory	Prostředky kontrolované na úrovni celého systému	- z toho kontrolované prostředky převedené na účty příjemců
Dotace	2 765 857 123	129 900 464
Finanční nástroj	1 908 000 000	477 000 000
Celkem	4 673 857 123	606 900 464

Pozn.: Příjemci dotací jsou malé, střední a velké podniky, u finančního nástroje je příjemcem ČMZRB. Podpora z veřejných prostředků je poskytována jen ze zdrojů EU, národní podíl spolufinancování zajišťují vlastní zdroje příjemce.

NKÚ v kontrolní akci využil mimo jiné údaje z monitorovacího systému MS2014+.

IV. Podrobnosti ke zjištěným skutečnostem

IV.1 Věcná stránka implementace OP PIK

IV.1.1 Stanovení cílů projektů specifického cíle 3.2 a jejich vazba na cíle energetické účinnosti

Naplňování cíle energetických úspor by měly zajišťovat zejména podpořené projekty s vazbou na SC 3.2. Výsledkovými indikátory sledovanými na úrovni projektu jsou dosažené úspory energie. Všechny projekty PO 3 podpořené v rámci programu podpory ÚSPORY ENERGIE mají stanoven ukazatel „*snížení konečné spotřeby energie u podpořených subjektů*“ a **hodnoty jsou sledovány na úrovni příjemců podpořených projektů.**

MPO stanovilo pro celý specifický cíl 3.2, respektive pro jeho měření, výsledkový ukazatel 32210 „*čistá konečná spotřeba energie v průmyslu*“, který vypovídá o **konečné spotřebě energie. Tuto informaci poskytuje Český statistický úřad.**

Neexistuje zřejmá vazba mezi naplňováním cílů energetických úspor na úrovni projektů a plněním specifického cíle 3.2. Přínosy projektů k dosažení cíle tak nelze měřit, neboť na úrovni specifického cíle 3.2 je používán statistický ukazatel, do kterého vstupují další vlivy mimo projekty PO 3 OP PIK.

Na úrovni SC 3.2 dosáhl ukazatel „*snížení konečné spotřeby energie u podpořených subjektů*“ ke konci roku 2017 hodnoty 1 514,4 GJ, respektive dle informací z monitorovacího systému MS2014+ ke konci dubna 2018 byla aktuální dosažená hodnota 3 822 GJ. Cílová hodnota je 20 000 000 GJ, tj. 20 PJ. Je zřejmé, že **nebylo dosaženo ani 1 % z plánovaných hodnot.**

Aktuální stav potvrzuje oprávněnost pochybností o naplnění plánovaných hodnot OP PIK, které byly uvedeny již v NAPEE 5, aktualizovaném v dubnu 2017²³. Aktualizovaný předpoklad dosažení úspor energie v rámci OP PIK byl upraven z 20 PJ na hodnotu 9,62 PJ, tzn. na necelých 50 %. Skutečný vývoj do roku 2023 nelze odhadnout.

Cíle projektů

Kontrolou NKÚ bylo ověřováno, zda cíle projektů SC 3.2 odpovídají principům SMART²⁴ a zda přispívají k naplnění plánovaných hodnot na úrovni specifického cíle 3.2 „*zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru*“. Na úrovni projektů jsou sledovány roční úspory v konečné spotřebě energie (GJ/rok – cílová hodnota s termínem do 5 let od ukončení projektu, nejpozději však do roku 2023). Základním cílem projektů je **dosáhnout trvalé úspory energií.** Hodnota energetických úspor je měřena indikátorem 32300 „*snížení konečné spotřeby energie*

²³ Aktualizovaný NAPEE 5 v kapitole 3.4.1 uvádí: „Podle původních odhadů měl OP PIK indukovat 20 PJ nových úspor energie v období let 2014–2020. Pro dosažení těchto úspor bude alokováno celkově 20 mld. Kč. Tato predikce se nicméně s vysokou pravděpodobností nenaplní. Na základě provedeného hodnocení čerpání prostředků a za předpokladu konstantní úrovně nákladovosti opatření na zvyšování energetické účinnosti se předpokládá v rámci OP PIK dosažení úspor energie na úrovni 9,62 PJ.“

²⁴ SMART – principy používané v oblasti projektového řízení např. k hodnocení kvality stanovených cílů; tyto principy odpovídají požadavku uvedenému v článku 30 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, EURATOM) č. 966/2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie: „Pro všechny oblasti činností, na které se vztahuje rozpočet, jsou stanoveny konkrétní, měřitelné, dosažitelné, odpovídající a časově vymezené cíle. Dosažení těchto cílů se kontroluje pomocí výkonnostních ukazatelů pro každou činnost a útvary příslušné pro výdaje předávají odpovídající informace rozpočtovému orgánu.“

u *podpořených subjektů*“. Lze konstatovat, že **cíle projektů, tj. cíle ročních úspor v konečné spotřebě energie sledované na úrovni jednotlivých projektů, odpovídají principům SMART**, což znamená, že jsou:

- konkrétní (žadatelem stanovené hodnoty),
- měřitelné a dosažitelné (doloženo energetickým posudkem),
- časově vymezené (dáno dobou realizace projektu, datem pro splnění cílové hodnoty).

MPO stanovilo u programu podpory ÚSPORY ENERGIE v podmínkách výzev ÚSPORY ENERGIE I, II a III pro žadatele o podporu, respektive pro příjemce, tři projektové indikátory ve dvou typech:

1. indikátor povinný k naplnění:
  - 32300 „*snížení konečné spotřeby energie u podpořených subjektů*“,
2. indikátory povinné k výběru (povinné ke sledování):
  - 36111 „*množství emisí primárních částic a prekurzorů sekundárních částic*“,
  - 36113 „*snížení emisí CO₂*“.

V rozhodnutí o poskytnutí dotace je pro příjemce uveden jediný závazný indikátor; u SC 3.2 se jedná o indikátor povinný k naplnění 32300 „*snížení konečné spotřeby energie u podpořených subjektů*“ (cílová hodnota v GJ/rok s termínem naplnění). Rozhodnutí o poskytnutí dotace nestanoví pro příjemce k povinně sledovaným indikátorům žádné, ani minimální závazné hodnoty k naplnění, ačkoliv se jedná o ekologické přínosy, které v procesu hodnocení měly podstatný vliv na získání dotace.

Časový nesoulad plnění cílů u projektů PO 3 OP PIK

Dosažení cílových hodnot indikátorů sledovaných na úrovni projektů PO 3 je v návaznosti na dobu realizace a dobu udržitelnosti těchto projektů stanoveno u většiny projektů do roku 2023. Skutečně dosažené hodnoty úspor stvrzené ex post energetickým posudkem budou Ministerstvem průmyslu a obchodu zpřístupněny až v období faktického ukončení operačního programu. Oproti tomu vnitrostátní cíl energetických úspor pro ČR dle Směrnice EE je stanoven na rok 2020, kdy budou vyhodnocena data poskytována Evropské komisi.

Z výše uvedeného časového nesouladu není dosud zřejmé, jakým způsobem MPO vyhodnotí přínos energetických úspor z projektů podpořených v rámci specifického cíle 3.2, resp. v rámci souvisejícího programu podpory ÚSPORY ENERGIE, k naplňování cíle strategie *Evropa 2020*.

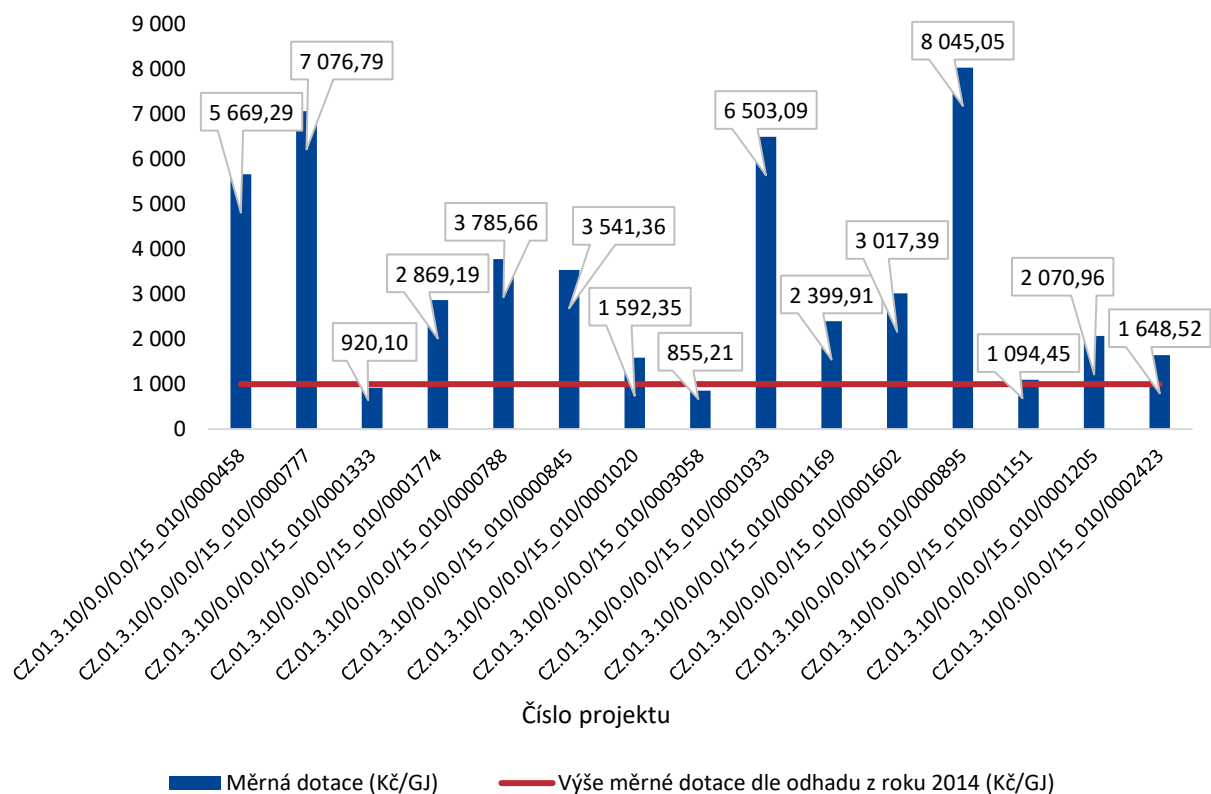
Nákladová efektivita projektů

Významným faktorem při hodnocení dosahovaných úspor energie je mj. nákladová efektivita sledovaná s využitím údajů o výši měrné dotace na 1 GJ úspor. Materiál předložený v srpnu 2017 pro informaci členům vlády²⁵ uvádí údaj pro OP PIK **1 724 Kč/GJ měrné dotace (dle schválených žádostí za období 01/2014 až 05/2017), přitom předpoklad měrné dotace dle NAPEE 3 byl 1 000 Kč/GJ.**

Průměrná výše měrné dotace u 15 dotačních projektů v kontrolním vzorku dosáhla hodnoty 2 181 Kč/GJ, vysoce nad predikovanou hodnotou 1 000 Kč/GJ se pohybuje většina projektů z tohoto vzorku. Krajní hodnotou je částka vyšší než 8 000 Kč na 1 GJ úspor energie.

²⁵ Tabulkový přehled zprávy Informace o vývoji v oblasti úspor energií, jejich podpory a účinnosti realizovaných opatření předložené MPO na základě bodu II.2 usnesení vlády ČR ze dne 24. února 2016 č. 161, ke kontrolnímu závěru NKÚ z kontrolní akce č. 15/02 Peněžní prostředky státu poskytované na podporu úspor energie.

Graf č. 2: Výše měrné dotace u projektů vybraných ke kontrole

Zdroj: příslušná rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Pozn.: Odhadovaná výše měrné dotace 1 000 Kč/GJ je převzata z *Národního akčního plánu energetické účinnosti 2014 (NAPEE 3)*, schváleného usnesením vlády ze dne 22. 12. 2014 č. 1085.

MPO očekává snížení výše průměrné úrovně měrné dotace v programu OP PIK u SC 3.2 v důsledku schválení navýšení limitu alokace pro velké podniky v rámci SC 3.2 z 20 % na 60 %.²⁶ Navýšení limitu zohlednilo MPO ve výzvě ÚSPORY ENERGIE III s alokací 6 mld. Kč.

Ze statistiky sestavené k 20. 4. 2018 a publikované na webu API²⁷ však vyplývá, že očekávaný efekt většího zapojení velkých podniků u výzvy ÚSPORY ENERGIE III zatím nenastal; v dubnu 2018 činil objem zaregistrovaných žádostí o podporu 910 470 785 Kč, tedy 15,2 % z vyčleněné alokace. Z toho na velké podniky připadá částka 257 330 119 Kč, což je pouhých 28 % z celkového objemu prostředků uvedených v žádostech. Dosud nebylo vydáno v rámci této výzvy žádné rozhodnutí o poskytnutí dotace.

²⁶ Ex post analýza nákladové efektivity projektů podpořených z OPPI ukázala, že existují významné rozdíly v nákladové efektivitě, s níž MSP a velké podniky dosahují požadovaných výsledků. Analýze byly podrobeny všechny projekty podpořené v minulém programovém období, které by bylo možné podpořit i z OP PIK. Analýza projektů odpovídajících specifickému cíli 3.2 PO 3 zaměřenému na zvýšení energetické účinnosti podnikatelského sektoru ukázala vyšší efektivnost velkých podniků ve srovnání s MSP ve všech sledovaných parametrech. U úspor energie byla efektivita (poměřovaná dotačními, nikoli investičními prostředky) u velkých podniků 3,9krát vyšší ve srovnání s MSP (zdroj: *Zpráva o stavu dosahování národních cílů v oblasti energetické účinnosti z roku 2017*).

²⁷ <https://www.agentura-api.org/op-pik-obecne/statistiky/>. Statistika čerpání je pravidelně aktualizována, předchozí údaje však nejsou archivovány.

IV.1.2 Hodnocení projektů z výzev programu podpory ÚSPORY ENERGIE

Délka hodnocení

V roce 2017 došlo v procesu hodnocení a výběru projektů ke zkrácení doby od podání žádosti o podporu do jejího schválení. Ovlivňujícím faktorem je zejména využívání pouze jednokolového modelu hodnocení u nově vyhlášených výzev. U dvoukolového modelu hodnocení, jenž byl využíván zejména u výzev vyhlášených v roce 2015, se průměrná délka této fáze procesu pohybuje kolem 545 dnů. U jednokolového modelu je nejhorší situace u výzev vyhlášených v roce 2016.

Dle údajů v monitorovacím systému MS2014+ k 30. dubnu 2018 byla od počátku implementace průměrná délka procesu hodnocení a výběru projektových žádostí 404 dnů.

Stanovení a využití kritérií hodnocení

MPO stanovilo pro hodnocení a výběr projektů SC 3.2 objektivní a relevantní kritéria zajišťující soulad projektů s cíli výzvy a programu; **výjimkou byla přiměřenost kritéria „měrné způsobilé výdaje na snížení emisí Kč/kg CO₂ za rok“ stanoveného pro hodnocení projektových žádostí v oblasti ekologických přínosů.**

Ekologické přínosy, které hodnotilo MPO u výzvy ÚSPORY ENERGIE I pomocí kritéria „měrné způsobilé výdaje na snížení emisí Kč/kg CO₂ za rok“, jsou měřeny globálními parametry a často nelze jejich splnění ověřit přímo u žadatele.²⁸ **MPO bodovalo toto kritérium vyšším počtem bodů než kritérium pro hodnocení plánovaných úspor energie dle energetického posudku.** Výše bodového zisku až 35 bodů u indikátorů ekologických přínosů tak u této výzvy nebyla přiměřená²⁹ a měla podstatný vliv na získání dotace i přesto, že dosahování ekologických přínosů je závislé na splnění různých ukazatelů³⁰. Ukazatele vztahující se k ekologickým přínosům ovlivňují získání dotace, nejsou však pro příjemce závazné, a to ani přes tu skutečnost, že měly v procesu hodnocení přidělenou vyšší váhu než ukazatele úspor energie.

U dalších dotačních výzev ÚSPORY ENERGIE II a III změnilo MPO bonifikaci ve prospěch úspor energie, resp. bodové zisky za prokázanou trvalou úsporu i za ekologický přínos byly shodně stanoveny v bodové škále s horní hranicí 32 bodů.

Posuzování statusu malých a středních podniků

Ve výzvě ÚSPORY ENERGIE I žadatelé o podporu neměli povinnost předkládat k posouzení statusu malého a středního podniku³¹ informace stvrzující údaje o své vlastnické struktuře až do úrovně tzv. konečného skutečného vlastníka³², přestože právě tento status byl určující pro velikost dotace. MPO stanovilo, že žadatelé o podporu musí **vyplnit prohlášení ke statusu**

²⁸ Množství emisí primárních částic a prekurzorů sekundárních částic a snížení emisí CO₂ jsou vedeny jako indikátory povinné k výběru, výše jejich hodnoty závisí na splnění závazné hodnoty roční úspory energie. Tyto globální parametry jsou odvislé od emisních faktorů dílčích energonositelů.

²⁹ Zejména s ohledem na minimální bodovou hranici 60 bodů, která byla stanovena jako celková pro schválení žádosti o podporu.

³⁰ Pro stanovení množství znečišťujících látek na jednotku vyrobené či uspořené elektrické energie se použijí emisní faktory (kg/MWh) dle typu znečišťující látky.

³¹ Vymezení pojmu drobný, malý a střední podnik vychází z doporučení Evropské komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003.

³² Tím může být např. fyzická osoba, stát, obec, tedy osoba, která již není ovládána další osobou.

malého a středního podnikatele a uvést zde mj. i vlastníky. V případě vlastníků v podobě právnických osob však nemuselo jejich pouhé uvedení znamenat, že bude odkryta skutečná vlastnická struktura žadatele.

MPO nemělo pro tyto případy stanoven konkrétní metodický postup k rozkrytí vlastnických struktur žadatelů o podporu.³³

Vlastní kontrola statusu malého a středního podniku probíhala u API jen za pomoci dostupných rejstříků³⁴ a s využitím prohlášení přiloženého k žádosti o podporu. Další informace měl žadatel doložit jen v případě, že ho o to poskytovatel dotace požádal.

V případě vzorku kontrolovaných projektů nevyužila API v procesu formálního hodnocení a hodnocení přijatelnosti možnost nechat si k ověření skutečné vlastnické struktury předložit relevantní dokumenty³⁵, nevyžádala si doplňující informace a spoléhala se jen na prohlášení samotných příjemců. V procesu hodnocení tak existovalo riziko nedostatečného rozkrytí vlastnické struktury při posuzování velikosti podniku.

IV.1.3 Věcný milník prioritní osy 3

Programový dokument OP PIK stanovuje výkonnostní rámec³⁶. Ten se skládá z tzv. milníků stanovených pro každou prioritní osu pro rok 2018 a cílů stanovených pro rok 2023. Milníky jsou průběžné cíle, bývají přímo spojeny s dosažením specifického cíle prioritní osy a vyjadřují zamýšlený pokrok při plnění cílů stanovených pro konec programového období. Kontrolou NKÚ bylo prověřováno, zda existují v oblasti naplňování věcných cílů PO 3 OP PIK překážky, které by mohly bránit přidělení výkonnostní rezervy³⁶.

Pro PO 3 byl stanoven výstupový indikátor³⁷ „počet podniků pobírajících podporu“. Konečným cílem pro rok 2023 je 3 240 podniků, respektive 3 772³⁸ podniků podpořených prostřednictvím dotací nebo finančního nástroje (sledováno na úrovni SC 3.1 až 3.5). **Milníkem pro rok 2018 je počet 270 podniků pobírajících podporu.** Zdrojem poskytovaných dat o naplňování věcného milníku je systém MS2014+, který v únoru 2018 vykázal na úrovni PO 3 celkem 98 podniků pobírajících podporu.

---

³³ Metodika interních postupů OP PIK, která i s využitím systému Arachne pro ověřování vlastnických vazeb snižuje riziko nedostatečného ověření informací uvedených v žádostech o podporu, je účinná až od 1. 1. 2018.

³⁴ Obchodní rejstřík a živnostenský rejstřík.

³⁵ Dokumenty uvádějící počet zaměstnanců, účetní a finanční výkazy žadatele i partnerských a propojených podniků apod.

³⁶ Výkonnostní rámec je prvkem v nastavení intervencí programů ESI fondů, je zaměřen na zvýšení výkonnosti programů a má za cíl lépe provázat intervence ESI fondů s naplňováním cílů strategie Evropa 2020 a orientovat programy na výsledky. Česká republika stanovila jednotnou úroveň výkonnostní rezervy pro strukturální fondy a Fond soudržnosti ve výši 6 %, a to napříč operačními programy i prioritními osami.

³⁷ Jedná se o tzv. „core“ indikátor (CO 01), který je sledován na úrovni Evropské komise.

³⁸ Cíl pro rok 2023 dle aktualizovaného programového dokumentu OP PIK z listopadu 2017.

Počet dosud podpořených podniků neposkytuje záruku, že stanoveného věcného milníku bude ke konci roku 2018 dosaženo.

Indikátor „počet podniků pobírajících podporu“ pro hodnocení dosahování věcného milníku PO 3 je výstupovým ukazatelem společně sledovaným na úrovni EK. Kromě tohoto ukazatele není na úrovni PO 3 OP PIK stanoven žádný jiný indikátor, např. výsledkový s vypovídací hodnotou o výkonnosti.

IV.2 Finanční řízení OP PIK

MPO v roce 2017 zahájilo, respektive realizovalo opatření³⁹, jejichž cílem bylo zrychlit čerpání prostředků PO 3 OP PIK a snížit tak riziko nedosažení dodatečné rezervy alokace PO 3 (výkonnostní rezerva), popř. riziko krácení nevyčerpané alokace na úrovni celého OP PIK.

IV.2.1 Nástroje využívané pro poskytování podpory v rámci prioritní osy 3 OP PIK

Jedním z výše uvedených opatření je zavedení finančního nástroje. Projekty PO 3 OP PIK jsou podporovány zejména formou dotace. O využití návratné formy podpory v podobě finančních nástrojů uvažovalo MPO již při přípravě OP PIK a tento záměr uvedlo v programovém dokumentu.

Finanční nástroj Úvěrový fond EX 2017

MPO rozhodlo na základě provedeného předběžného posouzení v roce 2015 o vytvoření úvěrového fondu k programům podpory ÚSPORY ENERGIE a ÚSPORY ENERGIE v SZT. Výběr zprostředkovatele, kterým se stala ČMZRB⁴⁰, byl proveden v roce 2016. V roce 2017 MPO uzavřelo s ČMZRB dohodu o vytvoření a správě úvěrového fondu EX 2017 (dále též „Dohoda o financování“). Na základě Dohody o financování **byl vytvořen Úvěrový fond EX 2017 s alokací 1 908 mil. Kč, z toho pro program podpory ÚSPORY ENERGIE byla vyčleněna alokace 1 336 mil. Kč.**⁴¹ MPO převedlo vklad do úvěrového fondu ČMZRB ve výši 477 mil. Kč v červnu 2017. Výzvu k předkládání projektů „ÚSPORY ENERGIE – úvěry“ vyhlásila ČMZRB na svých webových stránkách v září 2017.

---

³⁹ Tato opatření spočívala v úpravách hodnotících kritérií pro projektové žádosti ve smyslu jejich změkčení, předložení materiálu do vlády, jehož schválením vláda zavázala řadu subjektů státní správy k realizaci opatření v oblasti energetické náročnosti budov, zvětšení možného podílu velkých podniků na čerpání alokace PO 3, realizaci informačních a vzdělávacích aktivit pro potenciální žadatele, koordinaci zaměření a podmínek vyhlašovaných výzev s vybranými programy spolufinancovaných z rozpočtu EU nebo jen ze státního rozpočtu a otevření programu pro čerpání zvýhodněných úvěrů v oblasti úspor energií ve spolupráci s ČMZRB.

⁴⁰ MPO vybralo ČMZRB jako správce finančního nástroje *Úvěrový fond EX 2017* s využitím § 11 odst. 1–3 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, čl. 12 odst. 3 směrnice 2014/24/EU (o zadávání veřejných zakázek) a textu sdělení Komise 2016/C 276/01 (*Pokyny pro členské státy k výběru subjektů provádějících finanční nástroje*).

⁴¹ Z programu podpory ÚSPORY ENERGIE lze poskytnout na realizaci projektu návratnou finanční podporu v podobě bezúročného úvěru. Kromě úvěru může příjemce obdržet také finanční příspěvky na výdaje za energetický posudek a na úhradu úroků z komerčních úvěrů, které jsou dalším zdrojem financování projektu.

V rámci kontroly finančního nástroje *Úvěrový fond EX 2017* prověřil NKÚ mimo jiné:

- zpracování předběžného posouzení pro FNÚF;
- následné uzavření Dohody o financování;
- stanovení cíle pro FNÚF a jeho měřitelnost ve vazbě na specifický cíl 3.2 OP PIK „*zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru*“;
- zda se u FNÚF neopakují stejné nedostatky zjištěné auditem⁴² Evropské komise vztahujícím se k programovému období 2007–2013.

Vzhledem k tomu, že specifického cíle 3.2 OP PIK má být dosaženo nejen prostřednictvím finančního nástroje, ale též prostřednictvím dotačních opatření, mělo by předběžné posouzení zohlednit jejich vztah též v oblasti ukazatelů výkonnosti. **Předběžné posouzení neobsahuje přesné vymezení výsledků, kterými finanční nástroj přispěje k plnění specifického cíle, což je v rozporu s nařízením č. 1303/2013⁴³.**

Cílem finančního nástroje je stejně jako u dotací v případě programu ÚSPORY ENERGIE podpora snížení energetické náročnosti podnikatelského sektoru ve formě zvýhodněného úvěru. **Dosažení tohoto cíle je měřeno pouze výstupovým indikátorem, který sleduje počet podpořených podniků.** Tento indikátor však neměří přínos k naplnění specifického cíle 3.2 OP PIK.

MPO nestanovilo pro ČMZRB, která je příjemcem podpory, žádný závazný ukazatel výkonnosti ani jeho cílové hodnoty ve vztahu k úsporám energie. Takový ukazatel přitom existuje, má stanovenou cílovou hodnotu na úrovni specifického cíle 3.2 OP PIK a je využíván na projektové úrovni jak u příjemců dotací, tak u konečných příjemců prostředků z finančního nástroje. Do konce roku 2017 však MPO nepožadovalo po ČMZRB ani údaje o závazcích konečných příjemců, ani údaje o plnění těchto závazků v oblasti energetických úspor.⁴⁴

Absence posouzení přínosu v předběžném posouzení a nestanovení relevantního ukazatele výkonnosti již na počátku formulování FNÚF a vyjednávání podmínek s ČMZRB se negativně promítly i do Dohody o financování. Jediným závazným ukazatelem, kterého má ČMZRB při správě FNÚF dosáhnout do roku 2023, je zaúvěrování 204 podniků; **ani výkonnostní odměna pro ČMZRB nezávisí na maximalizaci energetických úspor, ale jen na objemu poskytnutých úvěrů.**

---

⁴² Audit č. 2013/CZ/REGIO/C4/1226/1 (audit OP *Podnikání a inovace* – „*Nástroje finančního inženýrství*“, vykonaný ve dnech 8.–12. 7. 2013).

⁴³ Článek 37 odst. 2 písm. f) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

⁴⁴ Za příspěvek k naplnění cíle energetických úspor s využitím finančních nástrojů (tj. přínos) považuje MPO u finančního nástroje prostou podporu podniků poskytnutím zvýhodněného úvěru, což nepředstavuje dosažení jakékoli změny. Podpora podniků je tak pouhým nástrojem, nikoli cílem.

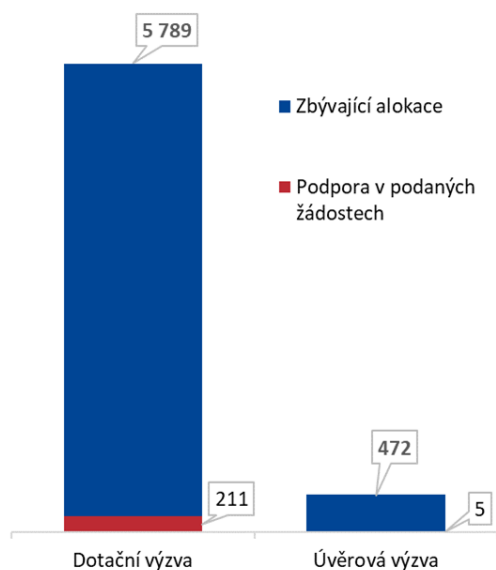
Dohoda o financování nesplňuje veškeré náležitosti požadované nařízením EU, neboť neobsahuje konečné výsledky, kterých má být prostřednictvím finančního nástroje dosaženo s cílem přispět ke zvýšení energetické účinnosti. Důsledkem je pak skutečnost, že MPO nemotivuje ČMZRB k poskytování podpory podnikům na opatření s co nejvyššími energetickými úsporami.

MPO kromě výkonnostní odměny poskytuje ČMZRB základní odměnu, která ke konci roku 2017 činila 578 tis. Kč. Jedná se o jediné výdaje dosud vynaložené v roce 2017 v rámci tohoto nástroje.

Nedostatky⁴⁵ identifikované auditem Evropské komise (dále též „EK“ nebo „Komise“) zaměřeným na předchozí období 2007–2013 se u finančního nástroje *Úvěrový fond EX 2017* již neopakují.

O úvěry poskytované v rámci první výzvy FNÚF je zájem ještě nižší, než je tomu u dotačních výzev; v polovině prosince 2017 byl přibližně 1,13 %. Za téměř čtyři měsíce od vyhlášení výzvy byla podána pouze jedna žádost o zvýhodněný úvěr. Od data vyhlášení dotační výzvy ÚSPORY ENERGIE III byl na začátku února 2018 zájem o dotaci vyjádřený v procentech cca 3,5 % z celkové alokace této výzvy, která činí 6 mld. Kč. Výše volné alokace se pohybuje okolo 5,79 mld. Kč. Přehled o stavu otevřených výzev programu podpory ÚSPORY ENERGIE uvádí graf č. 3.

Graf č. 3: Stav obou souběžně vyhlášených typů podpory – údaje za část financovanou Evropskou unií (v mil. Kč)

Zdroj: MS2014+ ke dni 2. 2. 2018; sdělení MPO ze dne 12. 12. 2017.

⁴⁵ Ověřovány byly tyto nedostatky: nedodržení pravidel pro výběr finančních zprostředkovatelů; investiční strategie neodpovídá cílům programu; chybí auditní stopa (nepoužívání odpovídajících účetních kódů pro všechny transakce v rámci daného nástroje finančního inženýrství jako oddělené finanční jednotky); riziko, že náklady na řízení překročí maximální limity podle předpisu ES; poplatky za zprostředkování a náklady a poplatky spojené s řízením se překrývají; protiprávní preferenční zacházení s finančními zprostředkovateli; nesprávné používání výnosů a zdrojů navrácených z poskytnutých úvěrů, které lze přičíst příspěvku na OPPI.

Volná alokace výzvy FNÚF se pohybuje kolem 0,47 mld. Kč, přičemž k datu 23. 2. 2018 nebyl poskytnut žádný úvěr. Dle informace⁴⁶ z médií ze dne 17. 4. 2018 tento stav platil i v dubnu 2018.

MPO provedlo převod tranše pro finanční nástroj programu podpory ÚSPORY ENERGIE na účet zprostředkující banky, tj. ČMZRB, ve výši 477 mil. Kč, tyto prostředky byly zahrnuty do vykázaného objemu certifikovaných výdajů, respektive do objemu finančních prostředků v „žádostech o průběžnou platbu“ odeslaných Evropské komisi. Tyto peněžní prostředky však nebyly fakticky poskytnuty konečným příjemcům⁴⁷. Tento postup není v rozporu s právními předpisy.

Objem certifikovaných výdajů, které byly do „žádostí o průběžnou platbu“ zaslaných Komisi zahrnuty i s částkami vkladu do FNÚF, převyšuje částku vyúčtovaných výdajů a celkově příznivě ovlivňuje vnímání stavu čerpání OP PIK. Například u prioritní osy 3 převedlo MPO ke konci prvního čtvrtletí 2018 příjemcům částku 1 053 mil. Kč (včetně tranše pro FNÚF při programu podpory ÚSPORY ENERGIE). Příjemci v žádostech o platbu skutečně vyúčtovali 587 mil. Kč, což je o 284 mil. Kč⁴⁸ méně, než MPO požadovalo v „žádostech o průběžnou platbu“, které byly předloženy Evropské komisi.

IV.2.2 Čerpání alokace PO 3 ve vztahu k predikcím čerpání zpracovaným MPO v roli ŘO OP PIK

K efektivnímu finančnímu řízení a naplnění finančních cílů operačního programu, kterými jsou vyčerpání alokace při současném dodržení pravidla n+3 a dosažení milníků v podobě finančních ukazatelů výkonnostního rámce, jsou využívány tzv. predikce čerpání prostředků. V prosinci

⁴⁶ <https://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/z-vyhodnych-uveru-na-uspory-neziskaly-firmy-ani-korunu-1345741>.

⁴⁷ Finanční prostředky v „žádostech o průběžnou platbu“ odeslaných EK zahrnují i příspěvky z OP PIK na FNÚF. Do žádostí je možné zahrnout celý vklad do FNÚF, a to bez zohlednění, zda již byly finanční prostředky poskytnuty konečným příjemcům. V případě FNÚF však není tento vklad zahrnut do vyúčtovaných finančních prostředků, neboť ty zahrnují jen prostředky poskytnuté konečným příjemcům.

⁴⁸ Zdrojem dat o vyúčtovaných výdajích v žádostech o platbu je *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v ČR za 1. čtvrtletí 2018*. Zdrojem dat o finančních prostředcích v „žádostech o průběžnou platbu“ odeslaných Komisi je MS2014+ (sestava M042 k 24. 5. 2018, která zahrnuje průběžné žádosti odeslané Komisi do konce roku 2017).

2017 prověřil NKÚ modelováním časového vývoje predikcí čerpání OP PIK riziko nesplnění následujících limitů čerpání OP PIK stanovených k 31. 12. 2018:⁴⁹

1. **Limit n+3⁵⁰**, jehož nedodržení představuje riziko ztráty nároku na část nevyčerpané alokace prostředků EFRR v rámci OP PIK.
2. **Finanční milník výkonnostního rámce³⁶**, který představuje riziko ztráty nároku na tzv. výkonnostní rezervu, tj. dodatečnou alokaci prostředků EFRR v rámci PO 3.

K bodu 1: Odeslání žádostí o platbu EK, kterými bude kumulativně s předchozími žádostmi splněn limit n+3, musí být dokončeno ze strany členského státu do poloviny prosince daného roku. V případě, že se naplní predikce čerpání prezentovaná ŘO OP PIK ve *Strategickém realizačním plánu na rok 2018* (dále též „SRP 2018“) pro rok 2018 a bude zachován stejný poměr spolufinancování projektů, jaký byl vykázán ke konci září 2017, budou zbývat přibližně tři měsíce (tzv. časová rezerva) k odeslání průběžné žádosti o platbu EK. **Riziko spojené s nesplněním lhůty pro zpracování a odeslání žádosti o platbu, kterou bude splněn limit n+3, odpovídá běžné úrovni rizika u normálního průběhu certifikace výdajů operačních programů⁵¹. Hodnocení uvedeného rizika se může zhoršit v případě, že před termínem plnění limitu n+3 nastane v procesu certifikace výdajů mimořádná událost, např. dojde k pozastavení certifikace ze strany platebního a certifikačního orgánu.**

K bodu 2: Jednou z podmínek pro získání nároku na výkonnostní rezervu je dosažení finančního milníku výkonnostního rámce pro PO 3 OP PIK, tj. splnění finančních podmínek. Pokud MPO naplní predikce čerpání prezentované v SRP 2018 a bude zachován stejný poměr spolufinancování projektů v roce 2018, jaký byl vykázán ke konci září 2017, bude mu zbývat časová rezerva přibližně jeden měsíc ke splnění finančních podmínek. **Ke konci roku 2017 bylo riziko nesplnění finančního milníku pro získání výkonnostní rezervy vyšší než v případě rizika souvisejícího s plněním limitu n+3.**

IV.2.3 Nastavení systému zpracování predikcí čerpání alokace a jeho funkčnost a spolehlivost

Vzhledem k nefunkčnosti automatizovaného procesu tvorby predikcí čerpání alokace v MS2014+ vytváří MPO predikce na základě vlastních modelů v tabulkovém procesoru. Zdrojová data pro sestavení predikcí čerpání v SRP zahrnují finanční plány proplácení žádostí o platbu u schválených projektů, případně registrovaných žádostí o podporu. Souhrny těchto finančních plánů tvoří jen část predikovaných částek čerpání, jsou jen jedním z faktorů predikcí. Další faktory z rozpadů predikcí ani jejich odůvodnění MPO neuchovává. **MPO nezpracovalo do řídicí dokumentace OP PIK popis způsobu získávání zdrojových dat pro sestavení predikcí čerpání publikovaných v SRP, který používá náhradou za nefunkční automatizovaný proces v MS2014+.** Tím, že MPO nezachovalo úplnou auditní stopu o zdrojových datech, na jejichž

⁴⁹ Jako východisko pro modelování byl zvolen klíčový stav čerpání v úrovni finančních prostředků v souhrnných žádostech autorizovaných MPO jako ŘO OP PIK, neboť se tento stav nejvíce přibližuje stavům čerpání rozhodným pro plnění výše uvedených limitů. Zdrojem dat pro tento klíčový stav byl *Strategický realizační plán na rok 2018* (rok „n“), který byl vzat na vědomí Monitorovacím výborem OP PIK na 9. zasedání dne 21. 11. 2017.

⁵⁰ Pravidlo n+3 znamená, že každý závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do tří let od přijetí tohoto závazku (do konce třetího roku po roce přijetí závazku). Splnění limitu n+3 se odvozuje od okamžiku odeslání průběžné žádosti o platbu prostředků ze zdrojů EFRR platebním a certifikačním orgánem Evropské komisi, kdy touto žádostí bude kumulativně s předchozími žádostmi splněn limit n+3.

⁵¹ Průběh certifikace výdajů operačních programů je stanoven v metodických pokynech jednotného metodického prostředí.

základě vytvořilo predikci čerpání prostředků OP PIK uveřejněnou v SRP 2018, **porušilo povinnost zachovávat auditní stopu u všech činností, za které odpovídá**⁵².

IV.3 Kontrolní zjištění u příjemců podpory z prioritní osy 3 OP PIK

Kontrolou NKÚ bylo prověřeno patnáct projektů z výzvy ÚSPORY ENERGIE I. vyhlášené v rámci prioritní osy 3 OP PIK. Tyto projekty byly podpořeny dotací za účelem dosažení úspor energie. Kontrola projektů z výzvy ÚSPORY ENERGIE I. pro specifický cíl 3.2 s celkovou částkou schválené podpory ve výši 140,5 mil. Kč byla provedena u 15 příjemců dotace (příloha č. 1), kterými byly malé, střední i velké podniky. Kontrolovaný objem skutečně proplacené dotace (financované ze zdrojů EU) činil u těchto projektů 69,9 mil. Kč.

Kontrolou projektů u příjemců podpory z PO 3 OP PIK byly zjištěny nedostatky zejména v oblasti realizace výběrových řízení. Příkladem je možno uvést následující pochybení:

- příjemce⁵³ v dodatku ke smlouvě uzavřené s dodavatelem akceptoval změny parametrů dodávky, které v roli zadavatele výslovně (v odpovědi na dotaz uchazeče) odmítl již v průběhu výběrového řízení;
- příjemce⁵⁴ u výběrového řízení při hodnocení nabídek toleroval pochybení hodnotící komise, které mělo vliv na výsledek výběrového řízení; příjemce dotace nepostupoval při výběru dodavatele transparentně a nedodržel při posuzování nabídek rovný přístup k uchazečům.

Kromě nedostatků u výběrových řízení identifikoval NKÚ nezpůsobilé výdaje, které příjemci vykazali v žádostech o platbu. Jednalo se mimo jiné o následující případy:

- příjemce⁵³ uplatnil v žádosti o platbu nezpůsobilé výdaje za provedené dodatečné práce (vícepráce), aniž byla zdůvodněna jejich nezbytnost a aniž byla dodána dokumentace skutečného provedení prací;
- příjemce⁵⁵ zahrnul do žádosti o platbu výdaje na povinnou publicitu (pamětní deska a dočasný billboard), které nesplňovaly podmínky způsobilosti výdajů, proplacením výdajů tudíž došlo k neoprávněnému použití veřejných prostředků;
- příjemce⁵⁴ vykázal v žádosti o platbu nezpůsobilé výdaje za 40 ks termostatických ventilů v rozporu s podmínkami právního aktu o poskytnutí dotace a pravidly OP PIK.

Kontrolou na místě u příjemců zjistil NKÚ rovněž nesoulad postupu s uzavřenou smlouvou o dílo:

- příjemce⁵³ proplatil zhotoviteli na základě fakturace dva dotykové panely, aniž je zhotovitel díla dodal.

Finanční nedostatky kvalifikované v rámci kontrolní akce jako porušení rozpočtové kázně⁵⁶ byly v relevantních případech oznámeny správci daně.

⁵² Ustanovení metodických pokynů jednotného metodického prostředí, které tvoří jednotný rámec pravidel a postupů pro poskytovatele podpory z prostředků EU a jehož garantem je Národní orgán pro koordinaci Ministerstva pro místní rozvoj.

⁵³ Projekt č. CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001151 – *Decentralizace vytápění ve společnosti KARBOX s.r.o.*

⁵⁴ Projekt č. CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001169 – *Zateplení výrobní budovy.*

⁵⁵ Projekt č. CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0003058 – *Úspory energií ve společnosti KRÁLOVOPOLSKÁ KOVÁRNA, s.r.o.*

⁵⁶ Porušení rozpočtové kázně dle zákona č. 218/2000 Sb. u tří příjemců až do výše 231 078,50 Kč.

Většina příjemců zatím nesleduje průběžné hodnoty povinného ukazatele dosahování úspor predikovaných v energetických posudcích⁵⁷, tento monitoring zahájila necelá polovina kontrolovaných příjemců. Průběžný monitoring není pro příjemce povinný, jeho provádění by však mohlo přispět k lepšímu vyhodnocení výsledků v dosahovaných úsporách v roce 2020.

IV.4 Řídicí a kontrolní systém OP PIK a jeho účinnost

Kontrolní akce ověřila existenci klíčových požadavků na řídicí a kontrolní systém OP PIK, nastavení tohoto systému a zejména jeho spolehlivost a účinnost. Jednotlivé vybrané prvky byly posouzeny zejména ve vztahu k prioritní ose 3 OP PIK a ověření bylo provedeno na činnostech, které v souvislosti s administrací OP PIK vykonává MPO v roli ŘO i API jako ZS:

- (1) poskytování přiměřených⁵⁸ informací příjemcům;
- (2) adekvátní oddělení funkcí a adekvátní systémy podávání zpráv a monitorování v situaci, kdy MPO jako odpovědný řídicí orgán OP PIK pověřilo výkonem některých úkolů zprostředkující subjekt OP PIK, kterým je API;
- (3) odpovídající výběr operací/projektů;
- (4) spolehlivost systému pro shromažďování, zaznamenávání a uchovávání údajů pro monitorování, finanční řízení a pro kontroly a audity, včetně vazeb tohoto systému na elektronické systémy pro výměnu dat s příjemci;
- (5) řízení rizik, včetně účinné realizace přiměřených opatření proti podvodům;
- (6) přiměřenost řídicích kontrol;
- (7) nastavení účinného systému pro zajištění uchovávání všech dokumentů týkajících se výdajů a auditů (uchování auditní stopy).

---

⁵⁷ Ex ante energetické posudky, které příjemci předkládali jako povinnou přílohu žádosti o podporu.

⁵⁸ Přiměřené informace poskytované příjemcům jsou definovány v čl. 125 odst. 3 písm. c) nařízení č. 1303/2013.

Kontrolou bylo zjištěno:

1	Na kontrolním vzorku nebyly zjištěny nedostatky v poskytování přiměřených informací pro příjemce.	
2	MPO v rámci reorganizace resortu v lednu 2018 začlenilo oddělení zodpovědná za implementaci do odboru, který funkčně zajišťuje hodnocení (evaluaci) OP PIK. Tím MPO nezajistilo plnou nezávislost evaluační jednotky na útvarech implementace, a tudíž nejednalo v souladu s předpisem EU ⁵⁹ .	
3	V procesu hodnocení a výběru projektů přetrvává riziko nedostatečného rozkrytí vlastnické struktury žadatelů o podporu při posuzování statusu malého, středního a velkého podniku, přestože právě příslušný status je určující pro stanovení velikosti podpory.	
4	Auditní stopu MPO nezajistilo při provádění předběžných veřejnosprávních kontrol před vznikem závazku, tj. před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace (viz odst. a kapitoly IV.4.1 kontrolního závěru), a dále při zpracovávání predikcí čerpání (viz kapitola IV.2.3 kontrolního závěru). Prověřena byla i oblast nesrovnalostí, kde nebyla shledána pochybení.	
5	V důsledku nekoordinovaného a striktně odděleného zpracovávání rizikových analýz na úrovni ŘO a ZS není zcela garantováno, že je vnitřní kontrolní systém způsobilý včas vyhodnocovat a minimalizovat provozní, finanční, právní a jiná rizika vztahující se ke všem procesům administrace OP PIK.	
6	Existují nedostatky jak v oblasti nastavení, tak v oblasti samotného výkonu kontroly na úrovni MPO i na úrovni API, zejména při posuzování způsobilosti výdajů. Podrobněji viz odst. b, d, e, f, g, h kapitoly IV.4.1 a kapitola IV.4.2 kontrolního závěru.	
7	Nedostatky v nastavení systémů pro uchovávání všech dokumentů týkajících se výdajů a auditů byly zjištěny v oblasti posuzování způsobilosti výdajů (viz odst. c kapitoly IV.4.1 kontrolního závěru) a v oblasti tvorby predikcí čerpání (viz kapitola IV.2.3 kontrolního závěru). Do listopadu 2017 navíc nemělo MPO nastaven účinný systém pro zajištění auditní stopy o provedených předběžných veřejnosprávních kontrolách před vznikem závazku, tj. před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace.	

Legenda: Systém je účinný. Systém je účinný, jsou třeba určitá zlepšení. Systém je částečně účinný. Systém je neúčinný.

Na základě skutečností zjištěných na úrovni MPO, API i u příjemců, které jsou uvedeny v kapitolách IV.4.1, IV.4.2 a IV.4.3, hodnotí NKÚ řídicí a kontrolní systém OP PIK ve vztahu k prioritní ose 3 jako „částečně účinný“.

- A. NKÚ zjistil nedostatky u pěti⁶⁰ z 15 projektů podpořených dotací, které byly vybrány do kontrolního vzorku. To znamená, že v kontrolním vzorku byly shledány nedostatky u cca 30 % projektů; nejedná se však o finančně významné částky⁶¹.

⁵⁹ Ustanovení čl. 54 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013.

⁶⁰ Projekty CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0003058, CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001169, CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001151, CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001205, CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0002423.

⁶¹ Celková výše finančních nedostatků činí 238 933,66 Kč.

- B. Chybou je dotčeno i nastavení podmínek pro využití finančního nástroje. U finančního nástroje existuje u jediného příjemce v podobě ČMZRB vysoká finanční významnost⁶².

IV.4.1 Nedostatky v kontrolní činnosti MPO

- a) MPO nezajistilo u 13 projektů ze vzorku kontrolovaného NKÚ uchování záznamů o provedení kontroly⁶³ před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace a **v osmi případech neprovedlo předběžnou kontrolu ze strany správce rozpočtu.**
- b) **MPO nemělo v OP PIK nastaven proces provádění kontroly před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace,** povinnost byla zohledněna v systému veřejnosprávních (řídících) kontrol pro OP PIK až úpravou postupů v 5. verzi operačního manuálu OP PIK (s účinností od 22. 11. 2017).
- c) **MPO stanovilo pro příjemce u výzvy ÚSPORY ENERGIE I nejednoznačně a v nedostatečném rozsahu seznam příloh požadovaných k žádosti o platbu; požadavek nezahrnuje povinnost předložit soupisy provedených prací a dodání služeb,** respektive není zřejmé, zda tyto soupisy mají být součástí předkládaných dokumentů. MPO tak nevytvořilo předpoklady pro zachování úplné auditní stopy činností subjektů implementační struktury OP PIK, a tudíž jednalo v rozporu s předpisem EU⁶⁴.
- d) **MPO zároveň tímto postupem stanovilo nejednoznačné podmínky pro ověření výdajů v žádosti o platbu z hlediska jejich způsobilosti;** na základě takto nedostatečně stanoveného rozsahu dokladů ke kontrole **nelze ověřit skutečné provedení prací a dodání služeb/zboží⁶⁵,** což zakládá riziko proplácení nezpůsobilých výdajů a vzniku nesrovnalostí.
- e) MPO v kontrolním listu k výkonu veřejnosprávní kontroly na místě nezohlednilo všechny aspekty, které stanoví metodika jednotného metodického prostředí, neboť do něj **nezahrnulo v dostatečném rozsahu kritéria k ověření, že „spolufinancované produkty a služby byly dodány a že výdaje, jež příjemci vykázali, byly skutečně zaplacený“.**
- f) MPO v rámci výkonu kontrol na místě nastavilo nedostatečně kontroly výběrových řízení, neboť **nestanovilo jednoznačně povinnost využívat již existující kontrolní listy** pro kontrolu zadávacích a výběrových řízení podle zákona a podle *Pravidel pro výběr dodavatelů OP PIK.*
- g) Z protokolů ani z kontrolních listů **není zřejmé, zda MPO kontrolovalo u příjemců všechny nabídky předložené v rámci výběrových řízení z hlediska ověření správnosti jejich provedení.**
- h) MPO ve své řídicí dokumentaci nastavilo postup pro výkon kontrol na místě nad rámec stanovený zákonem⁶⁶, neboť kontrolované osobě upřelo právo na podání námitek, které je jí tímto zákonem garantováno.

⁶² Nedostatky v nastavení podmínek pro zavedení FNÚF se vztahují k částce 0,477 mld. Kč (provedený vklad do úvěrového fondu), nicméně mohou zasáhnout prostředky až do výše 1,91 mld. Kč, tj. celkovou částku alokovanou v Dohodě o financování pro finanční nástroj PO 3 OP PIK.

⁶³ Provedení předběžné kontroly před vznikem závazku dle ustanovení § 13 odst. 3 a odst. 7 vyhlášky č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

⁶⁴ Článek 25 odst. 1 písm. b) nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 480/2014.

⁶⁵ Ve smyslu ustanovení článku 125 odst. 4 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013.

⁶⁶ Ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

IV.4.2 Nedostatky v kontrolní činnosti API

Interní pravidla pro kontrolu zpráv o realizaci, žádostí o platbu a kontrolu výběrových řízení jsou v rámci API nastavena. V některých případech však **byla příslušná kritéria v kontrolním listu ke kontrole žádostí o platbu posouzena kladně, přestože dokumenty doložené příjemcem ke kontrole kladný výsledek ověření nepotvrzovaly.**

- a) **API neprováděla kontrolu výběrových řízení v dostatečném rozsahu, neboť příjemci ke kontrole nepředkládali kompletní dokumentaci.**
- b) **V důsledku omezeného rozsahu dokumentace vztahující se k výběrovým řízením neodhalila API nedostatky u několika projektů.**
- c) **API neměla při kontrole způsobilosti výdajů k dispozici soupisy provedených prací u stavebních děl, dle kterých by mohla posoudit soulad skutečně provedených prací se smlouvou o dílo.**
- d) **API neodhalila u některých kontrolovaných projektů⁶⁷ nezpůsobilé výdaje, které příjemci vykážali v žádostech o platbu.**

Administrativní ověření žádostí o platbu na úrovni API neposkytuje záruku, že budou identifikovány nezpůsobilé výdaje, neboť pracovníci API nedisponují při provádění kontroly dostatečným rozsahem dokladů k ověření způsobilosti výdajů.

IV.4.3 Ostatní zjištěné skutečnosti

- Komunikace mezi MPO v roli ŘO a API v roli ZS OP PIK není efektivní, a to zejména v oblasti nastavování a aktualizace metodiky OP PIK.
- MPO v řídicí dokumentaci OP PIK nedostatečně definovalo činnosti pracovních skupin, zejména co se týče členství a účasti přizvaných osob, způsobu zaznamenávání řešené problematiky a souvisejících úkolů či vzájemného informování zúčastněných; tento zjištěný nedostatek nepřispívá k efektivní koordinaci a k efektivnímu řízení OP PIK.
- Komunikace mezi příjemci a poskytovatelem dotace probíhala v některých případech mimo aplikaci MS2014+; byly využívány i informační kanály, ze kterých neexistuje žádný záznam uskutečněných komunikací.

IV.4.4 Omezení pro subjekty implementace z hlediska využívání aplikace MS2014+

Při kontrole bylo zjištěno, že přetrvávající překážkou pro administraci OP PIK je nedostatečné využívání kapacity systému MS2014+. MPO zadalo za období roku 2017 a za leden a únor roku 2018 v servisním portálu MS2014+ celkem 231 požadavků, které měly podobu hlášení o chybách aplikace, dotazů či požadavků na úpravu dat. Některé nedostatky přetrvávaly i k datu ukončení kontroly NKÚ. Při současném nastavení MS2014+ **není zcela garantováno, že jsou v monitorovacím systému zajištěna srovnatelná, věcně správná, aktuální a spolehlivá data,** a to například z těchto důvodů:

- MPO hlásilo chyby aplikace týkající se generování/vytěžování dat pro výroční zprávu OP PIK, chyby při ukládání finančních údajů, problémy při generování SRP, chyby při načítání závazků u indikátorů na úrovni specifických cílů apod.;
- MPO je nuceno zpracovávat monitorovací indikátory sledované EK v oddělené databázi v tabulkovém procesoru, aby bylo zajištěno odstranění duplicit identifikačních čísel (IČO);

---

⁶⁷ Například u projektů CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0003058, CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001169 a CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001151.

- testem nástroje v MS2014+ ověřil NKÚ, že nelze využít funkci pro tvorbu predikcí čerpání, MPO využívá místo tohoto nefunkčního nástroje v MS2014+ vlastních modelů v tabulkovém procesoru.

Mnohé z uvedených nedostatků potvrzují zjištění NKÚ formulovaná v kontrolním závěru č. 16/12.

IV.5 Ověření realizace nápravných opatření přijatých na základě výsledků předchozích kontrolních akcí NKÚ

MPO nerealizovalo všechna nápravná opatření k nedostatkům zjištěným předchozími kontrolními akcemi NKÚ v plném rozsahu, některé nedostatky nebyly dosud odstraněny. Předmětem ověření NKÚ byla ta opatření, u nichž bylo možné nápravu posoudit a vyhodnotit s ohledem na míru pokroku OP PIK, jehož bylo dosaženo zejména u prioritní osy 3 do konce roku 2017, tj. přibližně do poloviny programového období 2014–2020.

MPO přijalo odpovídající nápravná opatření k nedostatkům zjištěným kontrolními akcemi č. 15/02 a č. 14/06. V plné míře však nebyla realizována níže uvedená opatření (ke zjištěním z kontrolních akcí č. 16/01 a č. 13/17), jejichž přijetí deklarovalo MPO v příslušných stanoviscích ke kontrolním závěrům NKÚ projednávaným vládou.

Kontrolní akce č. 16/01:

- **Splnění nápravného opatření týkajícího se měřitelnosti cílů operačního programu *Podnikání a inovace* nelze jednoznačně konstatovat**, neboť dosud nejsou k dispozici výsledky ex post evaluace tohoto operačního programu, navíc nejsou již pro návazný OP PIK relevantní. Měřitelnost cílů u OP PIK, konkrétně pro PO 3, v období 2014–2020 naráží na časový nesoulad milníků stanovených pro plnění cílů energetické účinnosti dle strategie *Evropa 2020*.
- **MPO do konce roku 2017 nemělo stanoven podrobný postup pro úplné rozkrývání vlastnických struktur žadatelů o podporu při posuzování velikosti podniků.**

Kontrolní akce č. 13/17:

- **Deklarovaná nápravná opatření nebyla v plné míře zohledněna zejména při nastavení administrativních kontrol výběrových řízení.** V metodikách OP PIK nebylo zapracováno namátkové ověřování kompletní dokumentace u vzorku výběrových řízení a nebylo dosud realizováno přiměřené množství takto zaměřených kontrol.

Seznam použitých zkratk

API	Agentura pro podnikání a inovace
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
Dohoda o financování	dohoda o vytvoření a správě úvěrového fondu EX 2017
EFRR	<i>Evropský fond pro regionální rozvoj</i>
EK	Evropská komise
ES	Evropská společenství
ESI fondy	evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
finanční nástroj	<i>Úvěrový fond EX 2017; tento nástroj byl vytvořen pro program podpory ÚSPORY ENERGIE a pro program podpory ÚSPORY ENERGIE V SOUSTAVÁCH ZÁSOBOVÁNÍ TEPLEM</i>
FNÚF	<i>finanční nástroj Úvěrový fond EX 2017; tento nástroj byl vytvořen pro program podpory ÚSPORY ENERGIE a pro program podpory ÚSPORY ENERGIE V SOUSTAVÁCH ZÁSOBOVÁNÍ TEPLEM</i>
GJ	gigajoule
Komise	Evropská komise
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	malé a střední podniky
NAPEE	národní akční plán energetické účinnosti
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OP	operační program
OPPI	operační program <i>Podnikání a inovace 2007–2013</i>
OP PIK	operační program <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020</i>
PJ	petajoule
PO 3 nebo PO 3 OP PIK	prioritní osa 3 operačního programu <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020</i>
ŘO nebo ŘO OP PIK	řídící orgán OP PIK
SC	specifický cíl
SC 3.2	specifický cíl 3.2 „ <i>zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru</i> “
Směrnice EE	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES
SRP	strategický realizační plán
SRP 2018	<i>Strategický realizační plán na rok 2018</i>
SZT	soustava zásobování teplem
ZS nebo ZS OP PIK	zprostředkující subjekt OP PIK

Příloha č. 1: Přehled kontrolovaných projektů prioritní osy 3 operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020* (v Kč)

Č.	Registrační číslo projektu v rámci dotační výzvy č. 01_15_010 ÚSPORY ENERGIE I.	Název projektu	Název příjemce	Výše dotace – část EU	Kontrolovaný objem u příjemců – část EU
1.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001333	Využití odpadního tepla a realizace úsporných opatření na vytápěných objektech za účelem snížení jejich energetické náročnosti lokalita Vítkovice	ČEZ Energetické služby, s.r.o.	6 585 292,67	1 101 235,80
2.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0002423	Investice do úspor energie	ELMER, spol. s r.o.	1 638 564,00	289 324,00
3.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001169	Zateplení výrobní budovy	Josef Durák	1 037 529,00	867 074,00
4.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001033	Energetické úspory na objektech v hospodaření s odpady	Kaiser servis, spol. s r.o.	6 405 547,00	3 270 994,98
5.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001151	Decentralizace vytápění ve společnosti KARBOX s.r.o.	KARBOX s.r.o.	4 276 005,00	4 276 005,00
6.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001774	Úspora energií Ostrava Poruba	KAVIS Reality s.r.o.	3 968 092,50	3 489 826,34
7.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0003058	Úspory energií ve společnosti KRÁLOVOPOLSKÁ KOVÁRNA, s.r.o.	KRÁLOVOPOLSKÁ KOVÁRNA, s.r.o.	11 206 500,00	11 206 500,00
8.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001020	MANAG správní Brno – zateplení části objektů v areálu společnosti	MANAG správní, a.s.	7 624 496,80	6 471 154,00
9.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0000788	Realizace energetických úspor očního studia	Oční studio Fovea s.r.o.	1 615 642,50	1 615 642,50
10.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0000777	Úspory Energie OPATISK	OPATISK s.r.o.	3 550 000,00	3 487 500,00
11.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0000458	Snížení energetické náročnosti výrobního procesu na divizi Kovárna a kalírna	OSTROJ a.s.	7 920 000,00	7 919 751,42
12.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001205	Úspory energií na závodě v Častolovicích	Saint-Gobain Construction Products CZ a.s.	10 097 165,73	6 281 985,00
13.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0000895	Komplexní řešení úspor energie v lisovně plastů	STAVOS Chlumec n. Cidl. s.r.o.	5 000 000,00	1 375 000,00
14.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0000845	Snížení energetických ztrát budovy Šumavská	ŠUMAVSKÁ tower s.r.o.	43 146 268,40	14 819 858,40
15.	CZ.01.3.10/0.0/0.0/15_010/0001602	Realizace komplexních opatření vedoucích ke snížení spotřeby energií v objektu společnosti ZETINA, spol. s r.o.	ZETINA, spol. s r.o.	3 508 623,00	3 508 623,00

Zdroj: vydaná rozhodnutí o poskytnutí dotace.